

บทที่ 5

ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพคนจน

ในบทนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอย่างรายย่อย ในชุมชนภานุมากรณ์ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นหลังการนำ>y>ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพคนจนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอย่างรายย่อย ในชุมชนภานุมากรณ์ไปสู่การปฏิบัติ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการสร้าง>y>ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพคนจน

ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์ และกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพคนจน

ตอนที่ 1 กระบวนการสร้าง>y>ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพคนจน

ผู้วิจัยได้นำชื่อมูลด้านบริบทของชุมชน ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอย่างรายย่อยในชุมชน สาเหตุของความยากจนของประชาชนกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพอย่างรายย่อย ตลอดจนปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพอย่างรายย่อย ในชุมชนกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพอย่างรายย่อย ในชุมชนภานุมากรณ์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และจากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis ได้แก่ จุดอ่อน (Weakness) จุดแข็ง (Strength) โอกาส (Opportunity) และข้อจำกัด (Threat) โดยดูจากสภาพแวดล้อมภายใน (Strength, Weakness) และสภาพแวดล้อมภายนอก (Opportunity, Threat)

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ตามที่ปรากฏในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 5.6 แสดงผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัด ของประชาชนกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระรายย่อย ในชุมชนภานุมากรณ์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

สภาพภายนอก	
จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none"> มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากประชากรย้ายถิ่นฐานมาจากภาคต่างๆ มีผู้นำกลุ่ม ชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นแหล่งชุมชนที่มีภาระเมืองสามารถให้การสนับสนุนในพื้นฐานได้ มีพลังในการต่อรอง มีแหล่งเศรษฐกิจชุมชน ทั้งบริษัท และโรงงาน อุตสาหกรรม สามารถในกลุ่มมีความสามารถหลากหลายด้าน อยู่ใกล้แหล่งความเจริญ ความทันสมัย 	<ol style="list-style-type: none"> สภาพชุมชนถูกเปลี่ยนจากชุมชนชาวสวนเป็นชุมชนเมือง เกิดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยมีสภาพทรุดโทรม ขาดแหล่งทำกินขาดเงินทุน ส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ต้องเช่า ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำถูกซักจุ่งได้ง่าย มีอาชีพและรายได้ที่ไม่แน่นอน ถูกกีดกัน การประกอบอาชีพ เช่น ถูกไล่ที่ขายของ มีหนี้สินเป็นหนี้นอกรอบ ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ขาดอำนาจต่อรอง เข้าไม่ถึงสวัสดิการของรัฐ ไม่มีหลักค้าประกันความมั่นคงของอาชีพ คนเดียวต้องหาเลี้ยงสมาร์กในครอบครัว หลายคน ถูกสภาพแวดล้อมที่ใช้ณาซักจุ่งให้ต้องใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ติดอบายมุก ขาดความรู้และทักษะในการดำรงชีพ

ตารางที่ 5.6 แสดงผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัด ของประชาชนกลุ่มผู้ที่
ประกอบอาชีพอิสระรายย่อย ในชุมชนมาณمارณ์ เขตจอมพล กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

สภาวะภายนอก	
โอกาส (Opportunities)	ข้อจำกัด (Threats)
<ol style="list-style-type: none"> มีแหล่งเศรษฐกิจจำนวนมากในบริเวณใกล้เคียงชุมชน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์การค้า แหล่งทรัพยากร มีพรบคการเมืองให้ความสำคัญและสนับสนุน มีพลังกลุ่มภาคีจากภาครัฐและเอกชน ต้นใจ และมีส่วนสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น มีพลังทรัพยากร คือ ประชากรในชุมชน ทำเลที่ดีของชุมชน วัด โรงเรียน สถานที่ท่องเที่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> เข้าไม่ถึงแหล่งทุนกู้ยืมและสวัสดิการของรัฐ เพราะขาดข้อมูลข่าวสาร ไม่ได้รับการลงเสริมด้านการศึกษาและ การประกอบอาชีพจากหน่วยงานของภาครัฐ ไม่ได้รับความคุ้มครองด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ค่าครองชีพสูง นโยบายของภาครัฐในด้านการแก้ปัญหาความยากจนไม่เอื้อต่อการบริหารงานภาย ในชุมชนท้องถิ่น ไม่มีโอกาสเผยแพร่ภูมิปัญญา

จากข้อมูลข้างต้นสรุปความได้ว่าประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อย ในชุมชนมาณมารณ์ มีปัญหาความยากจน อันเนื่องมาจากผู้ด้าข่ายส่วนใหญ่มีรายได้ไม่ค่อยพออยู่พอกิน เพราะประชาชนในชุมชนมีกำลังซื้อสินค้ากับพ่อค้าแม่ค้ารายย่อยเหล่านี้ไม่มากนัก เพราะยังประสบกับปัญหาค่าครองชีพสูง ในด้านสภาพพิธีชีวิตและความเป็นอยู่ยังประสบกับปัญหาเหล่งทำเลที่ดี การใช้สาธารณูปโภคยังเป็นแบบเช่าช่วง ขาดความรู้และทักษะในการดำรงชีพ ขาดความมั่นคงในอาชีพ คนเดียวต้องหาเลี้ยงด้วยวิถีในครอบครัวหลายคน ถูกสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี影响ให้ต้องใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ติดอบายมุข ใช้จ่ายสินค้าทุ่มเพื่อ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายสูงและมีหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้นอกระบบ เช้าไม่ถึงโครงการสวัสดิการของรัฐ เพราะทะเบียนบ้านอยู่ต่างจังหวัด มีการศึกษาต่ำ

แต่เมื่อวันเด่นและโอกาสที่นำมาเป็นพลังชุมชนเพื่อที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพคนจนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อย ในชุมชนภานุมาภรณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนได้

ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์ และกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพคนจน

จากข้อมูลบริบทของชุมชนสาเหตุของความยากจน ความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน พลังชุมชนกับการแก้ปัญหาความยากจน และการประเมินผลยุทธศาสตร์ การแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อยโดยใช้วิธี SWOT Analysis ทำให้เห็นถึงการขาดแคลนปัจจัยที่ 1 การขาดความตระหนานในการครองชีพ เส้นความยากจน และความยากจนต้มนูรรณ์ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหานี้ความยากจนในชุมชน จึงร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพของประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ อิสระรายย่อย และชุมชนภานุมาภรณ์ ได้ 4 ยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มรายได้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ลดรายจ่าย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างนิสัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายอิทธิพล

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มรายได้

การเพิ่มรายได้ เป็นการสร้างอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนที่ได้ร่วมกันคิดพิจารณาโครงการสร้างอาชีพเสริม และร่วมกันดำเนินงานตามกิจกรรมที่ได้กำหนดให้

ผู้วิจัยได้ให้ประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อยในชุมชน ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อเพิ่มรายได้ตามโครงการที่ผู้วิจัยและประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อยในชุมชน ร่วมกันกำหนดไว้สำหรับนำมาปฏิบัติ 2 โครงการ คือ

1. โครงการกลุ่มดอกไม้จันทน์

2. โครงการบ้านเดยอน

ยุทธศาสตร์นี้เป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีในชุมชน ความรู้ความสามารถของประชาชน ในชุมชนมาด้วยหอดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน ซึ่งได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ อันได้แก่ วัดและเจ้าอาวาสวัดในเขตจอมทอง ที่อนุเคราะห์สถานที่สำหรับการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ฝ่ายรักษาของสำนักงานเขตจอมทอง ที่สนับสนุนบุคลากรพร้อมอุปกรณ์และรถขนส่งปีกุล ฝ่ายโยธาของสำนักงานเขตจอมทองที่

สนับสนุนบุคลากรพร้อมอุปกรณ์การชุดทดสอบ ประธานชุมชนภาณุมาภรณ์ ที่เป็นแก่นนำในการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน ผู้นำกลุ่มที่เอื้อเพื่อสถานที่ในการจัดทำโครงการ สมาชิกในกลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมโครงการได้อาสาสมัครเข้ามาเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมถ่ายทอดภูมิปัญญาที่มีให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ กลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และคณะนักวิจัยโครงการฯ วิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของคนจนในเขตเมืองใหม่ด้วยการใช้พลังชุมชนฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ลดรายจ่าย

การลดรายจ่าย คือจะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญและยึดหลักพออยู่พอกินพอใช้ ดังกระแหพระราษฎร์ สำเร็จการแนะนำให้รู้จักวิธีการใช้จ่ายเงินที่นำมาได้อย่างถูกต้อง คุ้มค่า และเหลือเก็บ存 จึงเป็นที่มาของการที่โครงการร่วมกัน ๑ โครงการ คือ โครงการการทำบัญชีครัวเรือน ยุทธศาสตร์นี้เป็นการเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดจากปัจจัยภายในบุคคล ซึ่งแต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้และไม่มีการมุ่งที่การลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือจะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญและยึดหลักพออยู่พอกินพอใช้ และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น เศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมจะจะมีความเข้มแข็ง ประชาชนและครอบครัวในสังคมนี้ต้องมีความมั่นคงทางการเงิน ก้าวจะนำมามีความมั่นคงดังกล่าว ทุกคนจะต้องรู้จักวิธีการใช้จ่ายเงินที่นำมาได้อย่างถูกต้อง คุ้มค่า และเหลือเก็บ存 หากบุคคลหรือครอบครัวไม่รู้จักวิธีการใช้เงินอย่างถูกต้องแล้ว ย่อมมีโอกาสสร้างภาระหนี้สินที่ไม่จำเป็นได้ง่าย ครอบครัวที่มีความมั่นคงและมีความสุขต้องไม่มีปัญหาการเงิน ที่สำคัญต้องมีเงิน存 หรือเงินสำรองไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน จำเป็น ซึ่งเป็นที่มาของการจัดทำโครงการการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อจะทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตนเองหรือครอบครัวให้กับประชาชนในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อย ในชุมชนภาณุมาภรณ์ เขตฯ ตอนทอง กรุงเทพมหานคร ในการเสริมสร้างวินัยทางการเงิน โดยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพ ที่สนับสนุนเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้กับประชาชนพร้อมอุปกรณ์ต�ดทำบัญชีรับ – จ่ายในครัวเรือน กลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ ประธานชุมชนภาณุมาภรณ์ที่เป็นแก่นนำในการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน และคณะนักวิจัยโครงการฯ วิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของคนจนในเขตเมืองใหม่ด้วยการใช้พลังชุมชนฯ

ขุթศาสตร์ที่ 3 สร้างนิสัย

การสร้างนิสัย คือจัดให้มีการไปศึกษาดูงานในชุมชนตัวอย่างที่ได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จ และวิธีการแก้ไขปัญหาหนี้สินของชุมชน จากการได้ทำบันทึกรายรับ รายจ่ายภายในครัวเรือน

โครงการที่ผู้วิจัยและประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อยในชุมชน ร่วมกันกำหนดให้สำหรับนำมาปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่สืบทอดเนื่องมาจากการทำโครงการบ้าน郃ยหอม ที่เล็งเห็นถึงแนวทางที่จะนำมาสร้างนิสัยให้กับประชาชนในชุมชนได้ คือ โครงการชุมชนนำอยู่

ขุթศาสตร์นี้เป็นการประชาสัมพันธ์เน้นให้เห็นด้านการมีวินัยในตนเองในการประยัดอดถอน การมีระเบียบในการจับจ่ายใช้สอยในครัวเรือน การซื้อให้ตรงนักถึงวิธีการใช้จ่ายเงินที่นำมาได้อย่างถูกต้อง คุ้มค่า และเหลือเก็บถอน การทำให้สภาพแวดล้อมภายในบ้านมีระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะอาดด้วยการนำมารื้อใช้สอยและประยัดค่าใช้จ่าย ทำให้มีผลดีต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานพัฒนาชุมชนนےฯ จอมทอง ที่สนับสนุนวิทยากรเข้ามาแนะนำให้ความรู้ในการทำให้สภาพแวดล้อมภายในบ้านมีระเบียบเรียบร้อยสะอาดและสะอาดด้วยการนำมารื้อใช้สอยและประยัดค่าใช้จ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตจอมทอง ที่สนับสนุนการในการจัดทำสื่อและประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในชุมชน ประธานชุมชนชุมชนภาณุมาภรณ์ ที่เป็นแก่นนำในการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน กลุ่มประชาชนในชุมชนชุมชนภาณุมาภรณ์ จอมทอง และคณะกรรมการการวิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของคนจนในเขตเมืองใหม่ด้วยการใช้พังชุมชนฯ

ขุթศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาส

ขยายโอกาส คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ควรได้รับ เป็นการซื้อขายให้เห็นเกี่ยวกับสิทธิที่ควรได้รับในสังคม และชุมชน ได้แก่ โครงการบัตรประกันสุขภาพ 30 บาท โครงการบัตรประกันสังคม โครงการบัตรทอง (ผู้สูงอายุ) ศูนย์สุขภาพชุมชน ศูนย์การศึกษาอุตสาหกรรมสถานศึกษา ของบุตรหลานฯ

โครงการที่ผู้วิจัยและประชาชนกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อยในชุมชน ร่วมกันกำหนดให้สำหรับนำมาปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่เล็งเห็นถึงแนวทางที่จะนำมาย้ายโอกาสสำหรับการประกอบอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนได้ โครงการฝึกอาชีพ

ขุթศาสตร์นี้เป็นการเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ควรได้รับ เป็นการซื้อขายให้เห็นเกี่ยวกับสิทธิที่ควรได้รับในสังคม และชุมชนของภาครัฐ ได้แก่ โครงการบัตรประกันสุขภาพ 30 บาท โครงการบัตรประกันสังคม โครงการบัตรทอง (ผู้สูงอายุ) ศูนย์สุขภาพชุมชน ศูนย์การศึกษาอุตสาหกรรมสถานศึกษา

โรงเรียน สถานศึกษาของบุตรหลาน การให้ความรู้ในการทำอาชีพเสริม ฯลฯ โดยได้รับความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับประชาชนในทุนชนภาคภูมิการณ์ และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จากสำนักงานพัฒนาชุมชนเขตจอมทอง สาธารณสุขเขตจอมทอง พัฒนาสังคมเขตจอมทอง ศูนย์การศึกษากอกโรงเรียน เขตจอมทอง และคณะกรรมการวิจัยโครงการการวิจัยและพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของคนจนในเขตเมืองใหม่ด้วยการใช้พลังชุมชนฯ